

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф. на по године 3 ф. на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
30 фран. у валу, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаће се тоштанском
упутницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отправништвима новина или
који друго пошту; у коме је на-
ручнице може се претплатити
код г. *Петра Рамадановића*, књи-
ж. агента у Котору и Доњем се
пишљу уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 8 марта.

Одговор атинске владе на улти-
матум или колективну ноту, како која
велесила сматра акт, предан у Атини
од стране свих велесила, јер у
том нијесу спојазиме, дијелећи се
Русија, Немачка и Аустрија на једној
страни, а Француска, Инглеска, и Ита-
лија на другој — одговор на тај акт
на ниже доносимо од ријечи до ријечи.

Овај одговор отварао је путању, да
велесиле настааве даље преговоре са
Грчком, и неколико дана измијењив-
але су се мисли између престоница
јевропских, али је напредовало с гла-
сије велесила, и грчки разлози одби-
јени су. „Журнал де С.-Петербург“,
орган руског министарства спољних
послова пише: „Недавно смо изло-
жили, какво становиште заузима
царска влада у критском питању.
На жалост изгледа, да у Атини
нијесу довољно оцијенили хумане
разлоге интервенције велесила, ни-
ти обзире, које су велесиле до сада
имале према Грчкој. У свом одговору
атински влада покушава, да побије
вриједност аутономије на Криту, и хоће
да докаже, да само анексија може
учинити крај анархији на Криту. Док
Грчка пристаје на опозив свога бро-
довља, признајући, да је код јевроп-
ског бродовља излишно његово при-
суство, она остаје код тога, да судје-
ловање њезине војске може повољно
уплиивисати на дјело умирења, послје
којега би се опшним гласовањем имала
одлучити судбина Крита. То је битна
садржина грчког одговора, који не
може задовољити. Велесиле у овом
сучају нијесу имале намјеру, да пи-
тају мијење Грчке. Велесиле су про-
сто јавиле у Атини своју вољу, да
Грчка одазове своју војску и бродо-
вље. Пошто се Грчка није одазвала
овој вљи, очевидно је доказала, под
изговором да обезбједи судбину Крита,
да хоће да га анектира. Али су велесиле
и сувише сложне у својој одлуци, да
одрже мир на истоку, а да би одо-
бравале такве намјере. Услед одкло-
њивог одговора грчке владе, велесиле
ће бити принуђене, да и против своје
воље употребе присилна средства про-
тив Грчке. А уз то ће наћи средства,
да умире Крит без помоћи грчке
војске.“

Док се дошло до ове одлуке
изашло је на површину, да су Фран-
цуска, Италија и Инглеска хтјеле бла-
же поступати послје грчког одговора,
док су на другој страни биле Русија,
Немачка и Аустро-Угарска, и воља
овијех је превагирала. Има листова,
који изводе отуда доказе лабавости и
двојног и тројног савеза. Али је опет
напредовало сагласје, које условљава
мир.

Односно одлуке велесила „La
Perseveranza“ доноси следећи извјеш-
тај из Рима: „У дипломатском кру-
говима у Риму потврђује се, пошто
се није наодило могућно наћи облик
новог ултиматума Грчкој, који би
одобриле све велесиле, да се одлучило,
да грчка нота остане без одговора.
Велесиле ће наставити досадашње
мјере предупредне око Крита, ресер-
вирајући се да предузмју присилне
мјере када и како усматрају умјесније.
Држи се, да ће главна брига јевроп-
ског концерта бити уложена за инте-
ресе Крита, жртвујући прохтеве Грч-

ке и права Турске. Крићани неће
имати никакво разлога, да се жале на
стање ствари, које им обезбјеђује
слободу, за којом теже читав вијек.
Грчка и филеленизам мора ће попу-
стити пред чврстијем држањем Јевро-
пе. Устанак у Македонији мјесто да
буде Грчкој од користи, могао би
користити Турској. Тврди се да ће
план акције велесила брзо познат
бити.“

Да се ублажи и приправи јавно
мијење на акцију велесила противу
Грчке, почињу се разносити гласови
о звијерствима, што Грци чине Турцима
на острву. Распростиру се још гла-
сови, да би Крићани примили аутопо-
мију, него да Васос квари посао
ампиралма, који теже да ступе у
непосредне преговоре са Крићанима.
Васос позван, да пристане на аутопо-
мију, одговорио је, да не признаје на
Криту ниједне власти над својом, јер је
острв у рукама грчке редовне војске
и усташке, осим једне тврђаве, која
је још у турскијем рукама, и која
ће брзо панути у грчке руке; а кад
би војска велесила заузела Канеу,
Ераклион и Ретимо, да је он у стању
у планинској унутрашњости опирати
се свакој непријатељској сили.

Уз то се Грчка припрема на от-
пор и по суку и по мору. Бродовље
грчко подијељено је у четири ескадре.
Прву састављају оклопљаче Песара и
Свенија, крестарица Мијаулис, Кано-
нијере Василефс Георгис и Пералис,
под управом командора Анастолиса.
Ескадра западна има осам канонијера
под управом командора Томбазиса. У
јужној ескадри биће оклопљача Хидра,
крестарица Микале и канонијере Ал-
гачис и Еуратас под управом ами-
раља Сахтуриса. Четврту ескадру са-
стављају торпеднијере под управом
Принца Ђорђа. Прва ескадра крста-
риће око Спорадских острва, друга
у залив Арте, трећа око Крита, а
торпеднијере између Крита и Милоса.
Војска грчка у Тесалији износиће
осамдесет пљода, који број утврду-
чава дух ратнички, а при томе је вој-
ска снабђена свијем што јој треба.

Грци из иностранства не престају
шиљати помоћи у новцу и у муницији.
Грчки патриотизам је неискривљив.

ОДГОВОР ГРЧКЕ ЈЕВРОПИ

Грчки министар иностранијех дјела
г. А. Скозе управно је следећи одго-
вор на колективну ноту или ултима-
тум велесила:

Господине министре! Ја сам имао част
примити ноту коју сте ми изволили упутити
по заповијести ваше владе 18 фебруара.
Краљевска је влада испитала са највећом
пажњом коју заслужују такве сугласности
свију сила. Поводом ванредно озбиљних
резултата који из тих потичу, краљевска
влада сматра да је дужна да потчини
пажњи великих сила св је мишљење односно
наређених мјера, мишљење које је резултат
дубоког испитивања и дубоког позн вања
стања ствари на Криту. Под утиском осје-
ћања која узбуђују велике силе и њихову
одлучност за општи мир, јелинска је влада
ријешена да се овој дужности одазове, јер
и она ватрено жели да помогне наснова-
вању мира и да очува од потуне про-
пасти популацију на острву Криту, тако
немишљиво и толико пута деистковану.

Ми сматрамо да нови режим аутопо-
мије, коју су велике силе усвојиле, по не-
срећи не може да одговори племенитим
очекивањим намјерама њиховим, и да ће
претријети ону судбину разних админи-
стративних система који су толико пута
пробани без успјеха на Криту.

Ово није први пут да се Крит налази
у овом побуњеном стању. У посљедњим
временима, више од шест пута страхоте
анархије потресале су и у погубију дово-
диле његов опстанак.

Како дакле нови режим, којим има да
се обдари острво, није такве орироде да
на њему учврсти ред начином одлучним,
јелинска влада ни у колико не сумња о
немогућности, да се њиме учини крај рево-
лucionарном активном стању. Револуција
и анархија продужаваће да опустошавају
земљу. Гвожђе и ватра, у руци олијеног
фанатизма, наставиће дјело рушења и
истребљења једног народа који за цијело
не заслужује такву судбину.

Пред таквим изгледом, нашаби одго-
ворност била огромна ако ми не би неод-
ступно молили велике силе да не траже
систем предложене аутономије, него да
даду Криту оно, што му је већ било дато
у вријеме ослобођења других провинција
које чине организам јелински, и да га при-
саједине Грчкој, којој је већ припадао за
вријеме председништва Капо-д'Истрије.

Пред сценама скорашњих покоља,
пљачкања и палења Канеа, пред страхо-
витим самртним мукама којима су изложени
становници Крита, пријетње необуздане
јарости мусуламске популације стајале су
на путу одбјегавању хришћанских породица
у Грчку, која је по провиђењу свагда била
прибјежиште свима овим несрећним ство-
ровима, — вјечити бол мучиће због тога
нашу цијелу земљу што је на се узела
одговорност у посљедњој години, што је
саветовала Крићанима да се ријеше да
чоложе оружје. Несреће које су биле
пошљедица томе не дозвољавају да се
изнова предузме такав задатак, и кад би
га и предузели, наш би глас био неизмјерно
слаб, није би ехо његов могао допирјети
до народа крићанског.

Претпостављајући дакле да нови ре-
жим аутономије не може, по нашем мишље-
њу, одговорити племенитој цијели сила,
јасно се види каква би била ситуација
несрећног острва од тренутка увођења
овога режима, ако велике силе мисле да су
дужне да га задрже по својим резолуцијама.

Са овога гледишта и у име човјеци-
сти, као и у интересу умирења острва,
који је једини предмет рјешења сила, ми
не двоумимо да им учинимо апел за друге
мјере и нарочито односно повлачења наше
војничке снаге.

Доиста, ако услед присуства сједи-
њених ескадра великих сила у крићанским
водама, и убуђења да ове флоте неће дати
искрцавање отоманских трупа, присуство
свију лађа јелинске флоте која се налази
у крају Крита, може не бити сматрано као
нужно, док на против становање на острву
војске јелинске условљено је осјећањима
човјечности, као год и интересом самог
успостављења сталног реда.

Наша дужност налаже нам поименице
да не напустимо крићански народ на милост
и немилост мусуламском фанатизму и тур-
ској војсци, која је у сва времена, намјерио
учествовала у нападињима популације про-
тив хришћана. А поглавито и нарочито,
ако наше трупе, које су на острву, и које
су достојне сваког повјерења сила, приме-
манда за умирење острва, жеље и намјере
сила биле одмах прихваћене са најискре-
нијим задовољством.

Тек пошто се успостави ред биће
могуће сазнати слободно изражену жељу
крићанског народа, за ријешење његове
судбине.

Свиленства, која се периодично по-
нављају на Криту од више десетина година,
не само да дубоко узбуђују јелински народ,
него још прекидају социјалну активност и
озбиљно ремете економију и финансије
државне.

Претпостављајући чак да би нам било
могуће да за тренутак заборавимо да смо
сапалеминици крићанског народа, да смо
истога поријекла и исте крви, ми не можемо
прећутати пред великим силама да јелин-
ска држава не би могла више тријети
сличне потресе.

Због тога ми управљамо свој апел на
племенита осјећања која одушевљавају
велике силе и молимо их да дозволе кри-
ћанском народу да се изјасни како жели
да буде управљан.

Ја имам част и т. д.

† САВА БЈЕЛАНОВИЋ.

У недјељу вечер стиге нам из Задра
тужна вијест, да је тај дан у два сата
послије подна Сава Бјелановић, уредник
„Српског Гласа“, послје подужег боло-
вања, испустио своју племениту душу.

Има ли српског краја, гдје није био
Бјелановић својим листом задобио љубав
и поштовање? Има ли српскога краја,
одакле се на ову црну вијест тужни одзив
не разлијеже до Велебита, и отолен низ
Буковицу и Котарске равине?

Још у млађанијем годинама захвати
га покрет Српске Уједињене Омладине, и
из гимназијских скамија заступао је Дал-
мацију по српским листовима. Слушајући
права у Бечу, био је пресједником ђачког
друштва „Јединства“, и кад је довршио
правне науке, с добријем успјехом, повра-
тио се у отаџбину као већ спреман борац
за српску народност, којој је баш тада
највише обране требало; и када су Срби
на Приморју покренули у Задру „Српски
Лист“, њему га повјерише. Отада је сво
своје силе ту улагао — ево седамнајеста
година — радећи уз то најодушевљеније
за српску народност и као народни заступник
у сабору далматинскоме, док их ево
свијех не истроши, као храбри вођа Срба
на Приморју.

У његовоме публицистичкоме раду има
једна црта, која га уздиже изнад свијех
српских публициста новосадашњих и би-
сградских, који су наше новинарство до
скора искључиво у својим рукама имали,
и који су сматрали истовјетно Српство
са Православијем. Али је било на овим
нашим крајевима умова, који су та два
појма знали разликовати, особито од доба
Владике Рада и Меда Пуцића. „Српски
Лист“, каже „Српски Глас“, био је први
и најрјечити тумач тога схваћања, и нај
одушевљенији по проповједник, тако смо у
редовима српске странке у Далмацији
видјели први пут на политичком пољу
рме уз раме Србе без разлике вјере!

У Аустрији један од главнијех уста-
нијех закона обезбјеђује право разним
народностима, да се његују и развијају;
и Сава Бјелановић знао се користовати
тијем законом. Његово је велико срце
обухватало све Српство, и није могао
одвајати српске независне државе од Срба
изван њиховијех граница. Пратио је буд-
нијем оком њихову развој, болело га је
њихово зло, радовао се њиховом добру,
и тијем је сновао чисте везе свесрпске
душевне заједнице. Али му је с тога
вазда висео над главом Дамоклов мач,
јер су динунцијанти упирали претом наљ,
као на велеиздајника који гледа преко
границе. И то му је душу санињало,
племенити гњев потицало, и још више
распаливало ватру патриотизма, која је
све више челичила његов карактер.

Мислио је свијесно, радио је неуморно
и борио се јуначки за своју милу српску
народност, и у тој светој борби допиршио
је своје дане прије времена у најбољој
мужној снази, не виђевши остварене
своје идеале, којима се био сав посве-
тио. Али је доста допиршио њиховоме
остварењу, за то му благодарно Српство
неувеле вијенце спушта на гроб у његовом
родном селу Ђеврекама, с којег неће никад
преставати сијати његове здраве српске
мисли и распаљивати младе Далматинце на
племенита патриотска дјела!

И испод Ловћена, с којег ока није
си дизао, прими, драги наш Сава, неувели
вијенац признања, и горки, прегорки по-
сљедни „збогом!“

Из Задра смо примили следеће телеграфско извешће са сировога милог по-
којника:

Сировод Ђелановића сјајан. Учество
ваде све странке покрајине, говернер и
власти. У цркви чинодјејствовао епископ
Никодим. Биле су заступљене све опћане
српске и остала мјеста, а особито Дубров-
ник. Велики број вијенаца и епиграфа.
Особито се истиче телеграм Њ. В. Ђаза
Николе. Надгробно слово биранијем рије-
чима изговорно заступник Пуљези. Смртни
остатци проследили су пратњу својте и
многбројних пријатеља у Београду, родно
мјесто покојника. На Брибирским Мостима
нама дочекаше кршци Ђуковачи са све
штенством свога миљеника, да га испрате
до хладног гроба.

Стигао нам је и „Српски Глас“ у
црно завијен, под уредништвом г. Дра
Душана Баљака, који је пул телеграма
саучешћа из свега Српства у великој тузи
националној. На челу им је телеграм Њ. В.
Господара госпођи удовици Ђелановића, на
долазе телеграми: из Карловаца од Патри-
јарха Георгија, из Биограда од Митрополита
Михаила, са Цетиња од Митрополита
Митрофана, из Одиња од Митрополита Хад-
и Саве из Котора од Епископа Герасима који-
јема се придружују први људи у читавом
Српству, као Ј. Ристић, С. Новковић, др.
Полит — Десанчић. Телеграфирао је и г.
Симић, министар предеједник из Биограда.
А из Далмације први људи без разлике стра-
нака, међу којима: др. Мошти, проф. Зоре,
хрватски заступници др. Булат, проф. Бор-
чић и Вуковић, аутомони Сави и Дубин
— сви толијем саучешћем и великом
поштом према нашем драгом покојнику.

— „Српски Глас“ доноси овај телеграм
са Брибирских мостина: Смртни остатци
Саве Ђелановића пријели. Дочек вели-
чанствен. Осамнаест свештеника, тридесет
којица, 300 ученика и ученица српских
школа, преставници Шибеника, Кистања,
Бенковаца и Скрадина, мноштво госпођа и
пријатеља, народа на стотине у сироводу.
Надгробно слово дирило у живац; слу-
шавици редом плакали.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(За споменик Љубу Ненадовићу.)

Примили смо из Ваљева следећи списак
прилагача за подизање споменика пок.
ЉУБИ П. НЕНАДОВИЋУ:

(Свршетак)

По 1 дин. г. г. Тома Михаиловић тер
Јанко Попорчевић званичник, Крета Вељко-
вић, Милија Мајсторовић, Јанићије Денадић
бив. официр, М. Ђ. Урошевић, Атанасије
Стевановић, Јосиф Милутиновић, Ант. Ве-
личковић, Г. Симоновић, Јордан Јовановић,
В. Х. Антић, Ст. Матић, Т. С. Милошевић,
Д. Х. Николић и Василије Каричковић
писари општински. Стојан Јанић мех., Ст.
Кочић писар ерсе. Илија Ђурић, Т. Кара-
филче, Лазар Аћимовић, М. Јовичић, Сава
Тивковић, Риста Ђвјетковић, Димитрије

Јовановић, Настас Марковић, Тодор Хри-
стић, Јања Влајинац, Тома Ђорђевић,
Јоргађевић трговци М. Костић порезник,
К. Петковић ерсе. начелник, Д. Христић
писар, Р. Мојсидовић економ; Тома Тешвић
дијурниста, Д. Величковић званичник, С.
Николић и Ј. Милић Шкекић механици,
Дим. Михајловић бивши писар, М. К.
Стајић подзорник, Миа. Михаиловић писар
Д. Ђвјетковић дијурниста, К. Поповић и Ј.
Р. Накић телеграфисте, Алекса Јевђевић-
вић Ј. Николић чин. Ђ. Петровић тера.
Јован Марганац мех. Зафир Василевић
столар, Драг. Величковић контролор Мих.
Станојевић, Јанча Илић, Јосиф Петровић,
Мих. Стефановић, Крета Јанић и Божидар
Милковић учитељи, Лепосава Поповићева
и Анка Кара-Јовановићева учитељице, Јов.
Стојиљковић, Јов. Синојиновић и Вељко
Сташковић писари општина, Станенко
Стојиљковић и Станко Марковић пресјед.
општина, Данило Донић учитељ. Станко
Јовановић учит. у оставци, Стојан Илић
Бабић тежак Донча Станковић тежак,
Данило Јелисавчић бив. писар, Ђ. Поповић
порезник, Василије Цигарче шпедитер,
Пајко Ивковић предузимач, Никола Марга-
нац писар, Манастије Поповић свештеник
Ђ. Станковић писар и Илија Костић
земљомер.

0.60 дин. г. Петар Арсенијевић писар.
По 0.50 дин. Ј. Кретић димар, Т.
Цветковић зван. Прока Поповић писар, М.
Красојевић над. баљс, Ст. Митић, Јов.
Митић и Риста Поповић писари општина.
По 0.40 дин. г. г. Мита Младенковић
бив. порезник, Ђорђе Кретић кмет.

Свега динара 334.40

II. ИЗ АУСТО-УГАРСКЕ

Пови Са д 30 дин. г. Арса Пајевић
књижар.

Љубљана 46 дин. Срби питомци
трговачке школе.

Херцег Нови по 2 флор. Његово
Високопреосвештенство г. Герасим Петра-
новић епископ, г. Вељко Радојевић трговац.

По 1 флор. г. г. Стево Шимрак, Браћа
Бубало, Урош Ломбардић, Јоца Бојчић из
Јасенова сви трговци; Мата Ђурановић
поједник, Марко Компоновић официр у
застави, и Петар Аврамовић протонои.

По 0.50 флор. г. г. Игват Живановић
учитељ, Нико Вулицевић трговац, Алексан-
дар Микилић свештеник, Јовто Гојковић
градоначалник, Јован Покођевић општ.
тајник, Топо Поповић и Марко Зечевић
учитељи, Гинго Петровић и Урош Мандић
трг. Стево Лазаревић ратар, Лазар Јакшић
поседник, Шипро Гојковић великопоседник,
Божо Радовић учитељ, Урош Милашиновић
и Ђуро Којовић трговци, Никола Ф. Пара-
нос и Лука Лас Попонац из Метковића.

По 0.30 флор. г. г. Андрија Лазаревић
учитељ и Милош Поповић.

0.25 флор. г. Марко Станишић богосл.

Свега флорина 20.35 или

Свега динара 48.00

III. ИЗ АМЕРИКЕ.

Калифорнија 12 долара г. Никола
Вујовић Бокељ.

Сан-Франциско 3 долара г.
Јеромонах Сабастојан Бабић.

По 2.50 долара г. г. Лазар Јововић,
Шипро Радуловић, Мићо Богач Јован Абра-
мовић и Андрија Абрамовић.

По 2. долара г. г. Лазар Ђурић, Ни-
кола Обрадовић, Драго Абрахамовић и Иво
Рађековић.

По 1 долар г. г. Шипро Срентић,
Гојко Ковачевић и Мило Срентић.

По 2 долара г. г. Марко
Радуловић, Јосиф Лазаревић, Пеко Лаза-
ревић и Сава Вујовић.

Кад је буна букнула, прва мисао,
што је Краљу синила, била је по старом
добром обичају, да позове у помоћ ау-
стријску војску. Али је Аустрија била
обавијештена од Пија IX да он неће до-
пустити, да аустријска војска пређе преко
његове државе. Ту је влада аустријска
била врло обазрива, да не изазове ново
питање. Краљ Фердинанд, напуштен од
Аустрије, даде устав и слободну штампу;
што је стадо, кад се то онет могло лако
опозвати?

Мило карише добиле су устав Тоскана
и Сардинија. Карло Алберто одлучи се на
устав 8 фебруара врло трудно, после
дугот премислања. Он није марио за
оштећења народног књижења. „Рођен у
револуцији — он је једном написао —
прошао сам све њене мијене, и знам
добро што вреди конуларност. Дана-
живио, сјутра смрт!“

У помбардо млетачијем покрајинама
још изгледаше све мирно, али мукло пе-
задовољство народно растајаше, како је
расла војничка разузданост, док одбијање
умјеренијех уступака, што су тражили
људи као Назари у Бергаму, и Манин и
Томазо у Месцима, који су радили у
границама закона, убјеђаваше и најсмот-
рености, да се не могу нагати никаквој
политичкој слободи под аустријском владом.

Кад се у Милану ђавала опера
Вердијева „Кретоисци“, присутни су кли-
цали: „Живео Пио IV!“ Услед тога била
је забрањена свака изјава у част владају-
ћег Папе. Ипак су неки младићи пјевали

По 1 долар г. г. Коста Котић и
Петар Шобовић.

Маринос 2.50 долара г. Крето
Радуловић.

По 2 долара г. г. Шипро Краљевић
и Лазар Бијелић.

По 1 долар г. г. Јован Бијелић, Аћим
Поробић и Ристо Бијелић.

Тресино по 1 долар г. г. Ђуро
Чичковић и Крето Котић.

Фресина по 2.50 долара г. г. Стево
Митровић и Илија Р. Јовановић.

Далос (Декосе) по 1.50 долара г. г.
Сава Дулић и Димитрије Димитријевић.

Ангелс-Кампи по 2 долара г. г.
Јово Бронзић, Урош Бронзић, Лазар Ту-
шун, Мићо Кривоканић и Симо Адамовић.
1.50 долара г. Новак Томашевић.

По 1 долар г. г. Јешо Правић и
Тодор Косић.

Свега долара 69.55, или

Свега динара 416.60.

Из свију ових прилога, управа је
извела и контролни одбор оверито као
исправан овај.

Извод рачуна на дан 27 јануара 1897

Прилога по 29 спискова 2615.80 дин.

Интерес на капитал до 31/12 1896 139.55 дин.

Свега динара 2755.35

Овај се новац показује:

У готовом код „Ваљевске“ 2284.85 дин.

Задруге 139.85 дин.

Код благајника готовина 139.85 дин.

У трошковима, по разним

рачунама 330.65 дин.

Свега динара 2755.35

У Ваљеву 27 јануара 1897. год

Благајник, Предсједник.

Милија Ж. Тодић с. р. Н. Ј. Живковић с. р.

Секретар, Подпредсједник

Ж. М. Романовић с. р. Др. Ђ. Видаковић с. р.

Контролни одбор прегледао је овај

извод рачуна, еравнио са књигом благајне,

па је нашао, да је у свему исправан.

Ваљеву 27 јануара 1897 год.

Чланови контролног одбора,

В. М. Андрић с. р.

Драг. Ђ. Вранковић с. р.

Износели списак приложника за спо-
меник чика Љубе Ненадовића и Обор-
Кнезовима Ил. Бирчанину и Ал. Ненадовића,
управа изјављује, да она овај списак није
до сада објавила из разлога, што је чекала,
да јој се пријаве скупљачи прилога из
цјелога Српства.

Одбор моли, ако би било још каквих
прилога скупљених, а неспелатих, да се
одмах пошљу, па ће их управа овим путем
одмах објавити.

Прилози се шаљу, „Управи за
подизање споменика чика Љубе
Ненадовића и Обор-Кнезовима
Ил. Бирчанину и Ал. Ненадо-
вићу — Ваљеву“.

Има мјеста у Српству гдје се још
ништа није кунило, с тога се одбор обраћа
и нама, да се и она прилозима одуже
својим великанима, јер са овом сумом
новаца, која је сада на расположању, неће
се за сада моћи подићи онакв споменик,
какав се по замисли одборској, а и по
заслази, има и треба подићи покојним
великанима.

На посао браћо!

Ваљеву 27 јануара 1897 год.

Одбор за подизање споменика чика Љуби

Ненадовићу и Обор-Кнезовима Ил.

Бирчанину и Ал. Ненадовићу.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Мјере за унапређење сточарства

у Црној Гори.

Знаменити испитивач стоке у сјевер-
но-западним земљама балканског полуострва,
Др Л. Адамец, професор сточарства на
универзитету у Кракову, проучио је
прошле године, са управитељем подго-
ричке земљодјелске школе, г. Ф. Јергови-
ћем, сву Црну Гору у циљу проучавања
сточарства. У знак захвалности, што му
је црногорска влада испла у томе на руку
поднио је он влади извјештај о својим
опажањима на путу; а уједно је свратио
пажњу и на мјере, које би се имале пре-
дузети у циљу побољшања и поправке
појединих врста стоке, којих има у Црној
Гори. Тај је извјештај у преводу г. Јер-
говића, штампан као додатак Просвјети,
и ми доносимо у изводу главније погледе
ученога професора на сточарство.

Др Адамец се поодавно занима
проучавањем специјално говеда у земљама
балканског полуострва. Ресултат његових
испитивања крунисан је једним пронала-
ском: да говеда цјелога сјеверно-запад-
ног краја балканског полуострва (Хрват-
ске са Славонијом, Далмације, Босне, Хер-
цеговине и Црне Горе) припадају прво-
битној раси *bos t. brachycephalos*, а не, као
што је дуго владало мишљење — другој
примитивној раси *bos primigenius*. То је
он доказао тачним описом морфолошких
анатомских особина и премјеравањима,
које је вршио на небројеним примјерцима
и на разним мјестима. Према томе, он је
у говедима балканског полуострва кон-
статовао расу, потпуно сродну осталим
расама азијских покрајина, које воде по-
рекло од *bos brachycephalos*, и назвао ју је
„илирском расом“ говеда.

То што је Др Адамец изнио у сво-
јим списима, потврђује о ц р н о г о р с к о м
говечету и у овом свом извјештају.
„Говедарство, вели се у извјештају, у
Црној Гори представља свуда сасвим јед-
нолики карактер и по свом анатомском
саставу показује јасно: да црногорско говече
припада једној те истој раси.
То је она иста раса, која долази и у
сусједним балканским државама, и за коју
се на основи потанког свестраног испита-
вања може без икакве сумње рећи, да је
то такзована брахицефал-раса (*bos bry-
cephalus*).... У сјеверно-источним крајевима
Црне Горе, која обилује dobrим и бујним
ливама, говече је много веће и напред-
није, него у другим крајевима, у којима
су те прилике неповољније, као н. пр. око
Подгорице. А кад се црногорско говече
упореди са сродним сјејевима средње Је-
вропе наћиће се, да је оно много мање и
лакше, и да је на млијеку много слабије.

С тога узев у поглед сродност црно-
горског говечета са средње европском
брахицефал-расом и величину његову, а с
друге стране суровије мјесне прилике, на-
чине гајења и његовања, Др Адамец пред-
лаже да се за побољшање и поправку
црногорског говечета употребе расе: гор-
но-италијска и монголска. Прва раса би
се узела за оне крајеве, гдје обилује
добра паша и гдје се изпасује боља мле-
чнаста кравз; а друга би била опет за оне
крајеве, гдје је храна слабија и гдје народ
полаже више на дуралине и јаке волове.
Поправљање у сопственој крви Др Адамец
не препоручује; укрштање са страним
бољим расама сматра као пут много бржи
и лакши, него поправљање у сопственој
крви. —

де. Започета нижим слојевима, револуција
је руковођена даље способнијем и уплив-
нијем људима.

Радечки се справљао преко ноћи, да
у јутро са свију страна продре војском у
град, и да буну тако угуши. Али поноћи
по свему граду палигонне се барикаде као
чаробним силам. Из кућа се износило од
најпростијих до најдрагоценијих покућ-
ства да се барикаде граде. Млади племићи
у кадиџи, кувари у бијелом руху, жене и
дјеца, све је то хитало на барикаде, који-
јех је било на броју 1523. Луциано Мана-
ра био је један од јуначкијех вођа овога
устанка. У оскудици оружја узимало се
старо драгоціено оружје из музеја. Боји
јем оружјем снабђени су се мало помадо,
убијајући Аустријце и освајајући царске
зграде. У свом извјештају Радечки је пи-
сао: „Сав град је из основа раскладри-
сан; барикада је било по граду не на сто-
тине него на хиљаде. Смотреност и одва-
жност показују јасно, да су на челу народа
војничке поглавике. Карактер етаношнства
измјенио се с главе до пете. Фанатизам
је обузео сваки етаж, без разлике година
и пола.“ Губитак грађана био је незнатан
према ономе Аустријца, који су по неки-
јем изворима изгубили 5000 мртвих и
рањенијех. Радечки се повуче 12 марта.
Милан је био добио право на службу.

(Наставиће се).

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРИЦА“

ИСТОРИЈА ОСЛОБОЂЕЊА ИТАЛИЈЕ

По Е. Мартиненго

V. ЧЕТРЕДЕСИТОМА.

Дана 22 јануара град Сицилијанскијех
Вечерн реленаује збуљбу, која је имала
запалити сву Јејеру. Тако започне година
револуциј, која је имала видјети земаљске
Краљеве гдје беже са или без пртљага,
и монархично начело поколебано више
него икад од етратинста Витохала или од
гилотине пјаче Дуја XV.

Краљ Фердинанд посла 5000 војника
у Полермо, да угасе буну силом, ако не
буду примљене уступке у исто доба по-
пућене. Оне су уступке биле одбијене
одговором: „Много доцна!“ У станици под
управом Руђера Сегима, књаза Физитија,
били су готови да се опору до посљед-
ства. Краљевска војска буде разбијена,
и сва Сицилија ослобођена, осим Мисинске
тврђаве, али је борба Сицилијанаца за
своју самоуправу трајала више од цијеле
године дана. Скупштина, што је револуци-
онарна влада сазвала, прогласи, да је
Борбана династија лигубила право на
Сицилију, и изабра на престолу Војводу
од Беневе, али у прилике 1849 устанак
буде дугиш. Погрешка је била, што су
Сицилијанци одијали своју од судбине
Наполитанаца, што је нишло у рачун
краљу да не може боље.

Корисне стране од употребе ових двају раса за укрштање ове су:

1. млијека би се добивало еразмјерно много више још и при слабом храњењу стоке;

2. добри и јаки волови;

3. здрав и јак тјелесни састав;

4. нијесу много велике разлике између њих и домаћег црногорског говечета.

5. еразмјерно још доста ниска цијена, за коју се ови сојеви могу купити у њиховој постојбини;

6. бикови од оба ова соја лако би се могли наћи и добивати, пошто их има на ванредно великом простору а особито горњо-инталески.

Да би се употребом страних бикова започело облагорађивање трајно и корисно одржало, требало би, по предлогу Др Адамеца, свратити пажњу на ове тачке:

1. бикове, који би се у земљи добили помоћу укрштања требало би нарочита комисија да прегледа, па да види, да ли су за приплод способни и ваљани, и ако нијесу да их од тога безусловно искључи;

2. за приплод одабране пунокрвне бикове требало би увјерити угледнијим и за говедарство заузетим људима, а за издржавање бикова дати им малу помоћ;

3. строго наредити, колико пута се дневно и годишње емије бик употребити за паривање;

4. Кад би се случајно повише крива поради спаривања дотјеривало к бик, овластити имаоца бика да може слабије криве одбити, јер од таквих ће и подмладак бити слаб;

5. приређивање малих окружних изложба свакоресне домаће стоке, на којима би се особито заслужни сточари одликовали малим новчаним наградама;

6. свратити пажњу сточара, да оне бикове што нијесу добри за приплод рано упишане, јер ће им волови усељавати тога брже расти и боље напредовати;

7. забранити или ограничити заједни изгон бикова и крива на пашу;

8. да се издјелне штетно спаривање између сродних грла требало би и доцније додати кад-кад и опет којег оригиналног бика;

9. правилно храњење и његовање говечета, а особито бикова (додавање овса.)

10. гајење биљака за исхрану стоке, и то: а) сијање црвене ђетелине (на пр. у долима колашиноског округа); б) сијање луцерке; в) сијање бакарске ђетелине (*Melilotus albus*) на кршевитим и сушним мјестима;

11. потпомагање извоза говеда;

12. подизање мале станице за сточарство у мјесту, које лежи од прилике у средишту државе, и која би имала ту главну задаћу, да од чисто оригиналних горњо-инталеских и монголских говеда производи чистокрвни подмладак, а особито бикове, који би и земљи били потребни за облагорађивање домаће стоке. Шта више у тој би се станици народ поучавао у правилном храњењу, његовању и поступању са стоком. Подмладак, који би се у тој станици произвео, могао би се продати у земљи, па од добиеног новца могао би се временом додати који оригиналан бик, да се предпреди парење у близини сродству који је увјек од велике штете....

О црногорској овци Др Адамец изјављује, да је за прилике и потребе црногорских одајивача потпуно добра. Шаранске, нивске и васојевишке овце веће су, крупније у млечности од оних у жушним крајевима. Што се тиче вуне, ту на првом мјесту васојевишка овца, која има руду кратку вуну, доста фино и свијетлу а густо сабијено руно. То исто онако је Др Адамец и на шаранској овци; а најбоља је вуна, најдебља и скоро без икаква сјаја на овцама, које је нашао на Кучком Кому, а ове су биле укрштене са оновима арбанашким (из Климената). Млечност је код црногорских оваца средња; а имају и доста доброта и доста меса. За поправку овоца у циљу боље вуне, млечности и крупноћи предаваће Др Адамец само одбирање бољих грла за приплод и спаривање у сопственој крви.

О коњу у Црној Гори Др Адамец вели, да нијесу баш особито повољни. Узев у обзир земаљске потребе ради којих се коњи држе: да носе терете по вртетним и кршевитим путевима, налази да би се домаће коњарство успјешно поправило укрштањем са такзваном хузузмаком расом из источне Галиције, која је у Босни и Херцеговини дала лијене производе с тамошњим коњима.

О свињи у Црној Гори вели Др Адамец, да је скоро сасвим једнака са свињама у Босни и Херцеговини и Мађарској, која се тамо зове „шпишка“ — расом. То је еразмјерно доста мала раса која се прилично споро развија, позно дозријева, те је потребно поправити је. За то предаваће мађарску мангулица-расу.

О козама вели Др Адамец, да би држање ових требало ограничити на најмању мјеру; и ради тога повећати данак на козе. На тај начин би се козе држале само ондје, гдје друга стока не би могла наћи довољно хране. И ту би се требало сматрати, да се држе само добро млијечно

козе, ради чега би их ваљало поправљати у чистој крви.

(Чиме хране Инглези своје свиње.) — У љето их хране зеленом пићом, поглавито лицерком, ђетелином, грахорицом и травом с додавањем најчешће ујармљеног свињског боба или грашка. Зими кад нема зелене пиће хране се кромпирима, или сточном репом или угарњачом („турнрипс“), којима се додаје такође бобова јарма или грашкова. Само крмачама у добу пред прасења дају уместо бобове или грашкове јарме пшеничне мекнице, ујармљених очина од пшенице или пшеничног паспаља. По прасењу најчешће се хране свиње мје, шавином од пшеничних мекница и пшеничне јарме, управо тако да се од првих узимље 1 дио а од јарме 3 дјела.

По одбијању прасида, обично после 4 недеље, крмачама се даје мјешавина крупне пшеничне јарме и јечмене с јармом или брашном грашковым.

Одбијеним прасида даје се такве исте хране са обраним млијечком све до 20 недеља, а младим већрицама у љето већ више тврде хране и више брашна. Зими такође и нешто попарених кромпира или изрезане рене, љети пак по нешто луцерке, ђетелине, грахорице или ливадске траве.

Кад Инглези баце свиње на храну, дају им у главном мјешовину од јечменог брашна, пшеничног и грашковог, згњеченим ланеним сјеменом. Мјесто брашна узимље се и јарма јечмена, пшенична и грашкова. Негађе омет хране просто самом јечменом јармом, а негдаје овој додају, или мјешавину која је уведена још и ујармљеног свињског боба. Ни јарму, ни брашно негдаје не паре, нег — их дају сирове, као год и репу; само се кромпир пари.

При храњењу држе се начела, да се свињ ма допушта кретати се по вољу, и при том да се хране што боље.

(Шта не треба да чиниш.) Не треба да постепено пчелар ако немаш јаку вољу да пчеле погујеши како треба. Не треба од једном да набавиш много ројева. Не треба да пропустиш, да набавиш добре матице који се односе на гајење пчела. Не треба да мислиш да је новац који на то издаш изгубљен. Не треба сам да се упушташ у прављење оншта већ да то оставиш људима који то умију да чине. Не треба да жалиш да набавиш и употребљиваш вјештачко саће. Не треба да радиш у близини пчеланика и да пчеле љутиш. Не треба много да кадиш јер је и мало кађења довољно. Не треба сувишни мед да остављаш у кошницама пошто је већ затворен. Не треба кошнице чистиће да отвараш и саће дуго на пољу да држиш, кад није вријеме пољења. Не треба да си тврдиш у храњењу кад је ово потребно. Не треба да штедиш жабо око пчеланика. Не треба на тржиште да износиш мед који својим неукусним изгледом казује да си немаран. Не треба да појероваш мед ради придоде каквом сензацији о чијем поштењу нијеси увјерен. Не треба пчеле да занемариш у јесен него их брижљиво за зиму припремиш. Не треба да напустиш да се улаз на кошници запуни ледом и мртвим пчелама. Не треба кошнице да заклањаш с јужне стране, ако су ти оне на пољу. Не треба да свија искуства у пчеларењу скриваш само за се, него да их и својим ближњима саопштаваш. „Гешак“

Саћење воћана.

Првље нам долази а с њиме и радови у врту. Дај да рекамо кеју о саћењу воћа. О овоме се одавно приповиједа и што се више приповиједа све се мање тако ради.

У њемачка села одавно је већ одомаћено саћење лијених воћака по дворишту. Наши људи виде да је то лијено и да доноси кући користи, бар ако ништа друго не мора с чанком жита излазити пред сваког воћара, који селом прође, да узме дјели воћа. Те како увидише да је то добро и лијено, сада и они то понављају воле да саде пред кућом у дворишту. Но ово саћење у много случајева има своју лошу страну за Вачку и Банат. Куће — селачке већином су грађене после револуције на врат на нос. Те тако је брзо рађено, а већином су биле набојнице, конала се земља за њих баш пред прагом на неколико корака. Сад се не познаје да је била јама, јер су оне доцније испуњене, али чиме? Што год је било у кући и у соби, то се све почистило и бацило у јаму. И то би још било бож' помози, али кад год се чистиша пећ, сав гар је ту бачен; ако се опиште млијечало, изгореле цигле ту су бачене, ако се вукала пећ напоље да почисти мјеста новој и она је овдје смјештена. И сад дође неко и на таквом мјесту посади воћку, па се после вајка и тешка што се није примила, или ако се и примила што напредује к'о на пужу.

Отишао сам једном код мог пријатеља ковача у Б. Кад ја у дворишту, а он раскопао читава лагумова.

— Море шта ви то радите?

— Хе, шта радим! Ето ова крушка стоји овдје, на година, по години, а она ни тамо, ни амо. Мислим у себи, нећеш ти

ту мени бости очи, а метнуо сам је ето баш на прво мјесто. А видите ли оне тамо? Исто сам то и с њима радио. Раскопао докле им жале носе, па научем под њих земље с ледина. Зато оне тако напредују.

И збиља кад одеш у љето у његово двориште не можеш од милине да се нагледаш оних лијених, једрих здравих воћака а зелених као гора, па се свака грана начичкала родом.

Прије него што хоћеш — дакле — да садиш воћку пред кућом, пробај мјесто да видиш нема ли доле гора, изгорелих цигала и томе сличног јер у томе воћка неће прити, па ма је кумио. И ако си баш рад да на томе мјесту подигнеш воћку мораш ископати јаму широку и дубоку и то не тек само да се ради, него својеки. Из јаме мораш извући сав гар, цигле, црпелове и друго што ће сметати воћци, па јаму напунити добром земљом. Но како се земља у којој неће одмах слећи, тако да ће воћка моћи напредовати, то би ваљало да се земља у јами напунити и пр. сад, а тек на јесен да се воћка пресадити док се земља сабије, јер ако живе ују у шуњу земљу, тешко се воћка прима и хоће живе да јој се понаеживе, а онда је пропала.

Ово важи — дакле — за она мјеста пред кућом, но у банити или на другоме којем мјесту у дворишту ако хоћеш да садиш, треба да си раније јаму ископао, да земља измрзне и да с' горњу земљу из јаме на једну страну слагоа, а дољу на другу, те ћеш кад станеш воћку садити ону горњу земљу бацити на живе, јер је она јака и боља, а горњу ћеш озго разастри.

Воћку прије него што спустиш у јаму прегледај, ако су јој живе гдје год задржане или зацјењене, одрежи баш до оног мјеста од куд почиње задржано или зацјењено. А одрежи оштрим ножем или вртарским макама, да не изгледа као да је зубима кидано, па још пази и на то да рез буде на доњој страни жиле, како ће зарезотина лећи на земљу.

Како си спустио воћку у јаму пајни и дугачак колац и одма га стави уз њу, а не да воћку загрнеш, па тек онда да колац сабијеш сјекиром у земљу, јер не знаш онда куд му доњи крај иде, те може пајни баш на жилу и пригњечити је, прекинути је или је задрати.

Воћку треба још и да орежеш у граљу, а пошто ту треба вјештине и не може се у неколико ријечи казати ни научити, то је најбоље да ти ореже онај гдје си купио. Воћку је већ и за то добро резати, што се тиме натјера прије на род и она врста која иначе не би ни за десет год. можда родила. Но за овакве воћке није доста да се само једаред орежу, него их треба резати редовно за три тетири год., па и доцније у томе назити на њих.

Још треба да је за онај колац привесеш бар на три мјеста. Прво лека је горе испод круно, а остала два у размацама ниже. На да је залијепи, а на залијевање да пазиш и доцније кад вршине настује.

Неки начине од кравље балеге муљ на у то живе замоче и онда пресађују.

Да се воћке замачу жилама у муљ од кравље балеге, то може бити добро, јер је течно љубре један од прих услова за напредак воћака. Но течно љубре кад се направи оно стоји 10—12 дана да преври, а да се живе умачу у свјеж муљ неће бити добро, јер тај муљ је требао тек да преври, и кад није преврио на пољу, а он ће доље на жилама и од тога могу живе да обале, а ако је муља у већој количини могу са свим од оног врса да се осуше.

За сада ће бити доста о саћењу и ако би се могло још много што шта рећи. Но само нека сваки при саћењу пази и на ово до сад речено, па ће му бити доста од користи.

„Застава.“

(Гнојење врта.) Свако је поврће тим боље, што брже расте, а то с тога, што су у таквога поврћа ћелије меке, брзо су расле, па су нежне и танка им је кожа, а у онога поврћа, које споро напредује, ћелије се брзо укриве, одрвене. Гнојењем се може постићи двоје; може се земља поправити у врту и потпомоћи поврће да брже расте; но за тај посао није подесно обично љубре. Но наше поврће подноси и обично копарско љубре, и ако се само нађе увијек доста влаге послје гнојења, то љубре врло много може да учини.

У поврћак се обично носи у полу угорело љубре, те тиме дамо земљи хумусних творава а и хране за поврће, али је још много боље, ако се том копарском љубрету дода још и суперфосфат; нашем поврћу треба много фосфорне киселине за бујније развијање, а у земљи нема сувише тих творава ни у љубрету. Најбоље је за тај посао куповни суперфосфат; тај се лако раствара те брзо и дјелује; особито је подесно то куповно љубре за лукац и целер.

И љубре из пужника носи се у врт, а ако је добро дошло свима оним биљкама, којима треба много фосфорне киселине, али то љубре само за себе не чини добро

биљкама, јер оно до душе има у себи много фосфорне киселине и гушња, али нема калија, него је у њему много патрона, а тај треба само шпарити и спанаћу; друге га биљке наше не требају. С тога би у то љубре требало смијешати пенела. Ако смо у јесен изнијели љубре у врт, не треба га оставити да стоји у гомилама, него га треба одмах разметнути свуда подједнако. Ако остану негдаје гомиле, киша и сјењашник исплачу на та мјеста много сокова, те послје поврће буде неједнако. Многи држе, да је боље кад љубре стоји у гомилама, да бајати не изгуби из њега снага, но то не стоји; кад се разастремо свуда подједнако, киша ће и сјењашник подједнако нагнати земљу оним дјелима из љубрета који су разворзали.

Течно љубре треба биљкама, које су само онда добре, ако брзо расту, као што је салата, келераба и т. д. Течно се љубре смије износити само кад је кишовито или хладно вријеме, никако пак на сунчаноме дану или кад је суша, јер у таквом случају само ћемо нашкодити оним биљкама. И чај је врло добро љубре, особито у крчовитој и шљунковитој земљи, само га треба помијешати са земљом и кречом.

„Застава.“

(Стеона крива.) Стеону криву немој хранити тако, као ради гојења, него да се одржи у потпуној снази и у месоу. Таково храњење благотворно утиче на тјелесно развијање телета а и на количину и доброту млијека. Стеону криву не ваља мустити баш до пред само тељење, него постепено треба престати с мужом код маторих крива на шест недеља, а код младих на четир недеље пред тељење. У вријеме преклиште муже — дакле пред само тељење — не ваља баш тако јако штедити храну, јер ће то све потрошити теле; криви треба у то доба давати колико толико и да образовање крви вене, а не да све отиде телету. Неосновано је оно страховање, да ће се јаком храном нашкодити криви, те да ће се бајати прије времена отелити, или да ће се тешко отелити и да ће добити грозницу или на то налик; то све не постоји. Али не ваља давати криви тешку храну, која се не вари лако, не ваља давати ни превише много.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетине, 7 марта

(С Двора.) Њихова Височанства са свом Својом Породицом пошли су на Крушевац.

(Годишња задушница.) У уторник, као на дан смрти блаженопочивше Књагине Зорке Карађорђевића, била је у манастирској цркви архиепископска задушна литургија са нарастом, у присуству Њиховијех Височанстава Господара и Књаза Насљедника, Његове Светлости Књаза Мирка, државнијех веледостојника и чиновништва. Исти дан је био нарастос блаженопочившој Књагини у дворској капели на Ријци, у присуству Њезинов Височанства Књагини Милене, Њиховијех Светлости Књагиница Ксеније и Вјере и многобројног грађанства.

(Саучешће у жлости.) Једна од најстаријих и најомиљенијих фамилија ове Вароши — фамилија Вулашића претријела је на 3 ов. мј. тешки удар судбине и велики губитак. Њен члан а иш добри и поштени суграђанин Томо преминуо је у 44. год. свога живота.

Поклоник је био барјактар овдашње чете, а какву је љубав стекао код својих војника то се најбоље доказало оним дубоким саучешћем и полагањем дивног вијенца на гробу му.

Како је покојник љубио своју доловину и какве је жртве био склон подијети на олтар исте, доказ је његов долазак у вријеме последњег рата чак из Америке, о чему спомиње неумрли Љубо у својим „писмима из Црне Горе“ називајући га „Тиро“, којим су га именом називали сви његови пријатељи и познаници, — учествовање његово у цијелом рату, гдје се показао вриједан и јуначан, а особито при освајењу Ошница; што му је Њ. В. Књаз и Господар признао одликовањем с' орденом „за храброст“ и посјетом за вријеме болести. Како је, пак, покојник омиљен и поштован био од овдашњег грађанства, узвишених особа и осталих из унутрашњости, свједоком је онако многобројно учествовање у спровод, кому је и Њ. В. Књаз Мирко присуствовао и који је запета био величанствен, и онако многобројно брзојави, који фамилији стигло из унутрашњости и са стране. Така му црна земља и вјечан спомен међу нама.

(Одбор у помоћ) пострадалијех наших крајева од поплава доставио нам је следећи наставак списка прилога:

Свота скупљених прилога износила је у прошлом броју а. в. фор. 26 348 и 10 н. 217 баташа жита, 6 брава и 5 ока уља.

Г. Комаров из Русије ф. 477, Општина Богутска с Љуботина ф. 30, Г-ца Н. А. Булигина из Русије по други пут 10 рубаља, ф. 12 и 50 н.

Поп Ђуро Ковачевић члан „Одбора“ скупио на Грахово:

Г. г. Ком. Никола Ковачевић ф. 10, Тодор Ј. Булајић 5, Перо Ж. Даковић и Јован Р. Живовић по 3 ф., Поп Стојан Кујачић, Јован Р. Ковачевић, Окица Ш. Вујачић, Петар П. Вукаловић, Јанко Максимовић, Божо Т. Самарџић и Лазар М. Дробњак по 2 ф., Никола Мићановић 1 и 50 н., Мијо Ђ. Даковић, Ристо Б. Вујачић, Туро В. Вујачић, Спасоје Ј. Булајић, Ноџица П. Булајић, Видак Р. Ковачевић, Пејо М. Булајић, Ђорђе Ј. Јаничић, Петар М. Ковачевић, Кетко В. Булајић, Шоро П. Даковић, Милош С. Булајић, Бошко М. Ковачевић, Никола Т. Булајић, Мићо В. Ковачевић, Спасоје Ј. Ковачевић и Петар Т. Банићевић по 1 ф..

Свега до данас а. в. фор. 26 921 и 10 н. скупине 217 бат. жита, 6 брава и 5 ока уља.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Глуво нијемци бугарија и невеста.)
Попу „Застава“ из Банага: Ономадне у небади имади смо овдје један случај, који се не догађа сваки дан. Тога дана вјенчали су се у онамошњој цркви двоје овдашњих главонијемих становника: Милан Докић и Милица Дражић. Вјенчање је обавио овдаш. парох уз присуство многобројног народа, који се искупише да виде ову необичну ријеткост. Питање од свештеника на младење управљено тумачио је овдашњи становник Ђока Докић, који се потпуно њиховим начином с њима разговарати зна. Обоје младењаца са највећом збиљом и најживљим знацима одобравања одобраваше, да се радо узимају и да ће их само смрт раставити. То је зајета било вриједно виђети! Овај глуво-нијемски брачни пар живи већ десет година у дивљем браку, у којем су већ четворо дјете изродили, од којих су двоје и сад живи. Значајно је да ова дјеца и чују и знају говорити, но ипак радије говоре знацима, јер, за Бога то им је — матерински језик. Срећни брачници жељели су још одма у почетку свога сајгића, да се вјенчају и тадашњи свештеник чинио је код њих, епископа корак у том погледу али овај није хтио дати дозволе, с тога им је радост сад тим већа, што се дало спривести да и они дођу у свој ред. Ту своју радост и кажују она сваком, разумије се који их — разумије.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ БОР. БИРА“.

БУДАПЕШТА, 1 марта. — Бамфи је одговорио на дотичну интерпелацију, да му је апсолутно непознато, да постоји балкански савез. Велесиле су споразуми да онемогуће сваки рат.

АТИНА, 1 марта. — Грчка влада протестира је против утврђавања залива Амбрахе у пркос одредби берлинског уговора.

КАНЕА, 1 марта. — Туреко становништво, које је овдје прибијегло, паоди се без икакве помоћи. Ту је глад.

БЕЧ, 2 марта. — Велесиле још нијесу довршиле преговоре, али се држи, да ће све сложено пристати на блокаду Крита и Грчке. Немачка и Аустро-угарска особито су противу шилања војске у унутрашњост Крита. Турека војска биће концентрирана на којој тачки на обали, као обилежје Султанова суверенитета.

АТИНА, 2 марта. — Проглашена је општа мобилизација војске. Јучер и дана било је живо пуцање у близини Канеа. Један мост близу Салонића разрушен је динамитом у часу кад је жељезнички ваз пролазио с војском. Много војника се утопило.

РИМ, 3 марта. — Велесиле су коначно одлучиле, да не одговарају на грчку ноту и паредиле су амбасадима, да одма блокирају критске луке.

ПЕТРОГРАД, 3 марта. — „Журнал де С. Петербург“ изјављује, да одговор грчки незадовољава. Велесиле у пуном споразуму уздржаће мир на истоку, те не могу допустити да Грчка

анектира Крит, и биће принуђене противу воље да употребе присилне мјере.

ЦАРИГРАД, 3 марта. — Подишан је Султану извјештај, да туреко бродовље није способно да се мјери с грчкијем.

ПАРИЗ, 4 марта. — На интерпелацију Гоблетову о Криту Ханато је одговорио, да су велесиле потпуно сложне за аутономију Крита, под суверенитета и Султановијем. Војска грчка ваља да се опозове, такођер и турека, осим оне што ће остати на тачкама, окупираниј м велесилама. Ако Грчка не опозове Васоса, одма ће слиједити присилне мјере. Блокирање Крита биће строго, и ако устреба амбасадри су овлашћени да блокирају поједине тачке континенталне Грчке. Мелин је додао, да ће тако јевропски концерт принудити Султана на потребите реформе. Камара је гласовала повјерење влади 356 против 143 гласа.

ТУЛУОН, 4 марта. — Стигла је наредба да крене батаљон поморске инфатерије од 450 момака на Крит.

РИМ, 4 марта. — Сви амбасадри примили су наредбу, да прогласе блокаду Крита.

ПАРИЗ, 5 марта. — Ханато је дао изјаву у сенату као јучер у камари. Опћа конфлграција може се избјећи само искреном сарадњом свијех велесила. Изјава је одобрена са 240 против 32 гласа.

ЛОНДОН, 5 марта. — Лорд Солзбери је изјавио у горњој кући, да су амбасадри добили наредбу, да блокирају Крит. Изјава се слаже потпуно са изјавама Ханатоа и Мелина.

КАНЕА, 5 марта. — Блокирање Крита још вије проглашено. Грчко бродовље је отпутовало осим два мања, који се такођер спраћају, да оду. За вријеме вјежбања на једној руској оклопници експлозија је убила једнога официра и 6 морпара, од којих су тројица умрли. У Сити и побуна између Турака услед глади.

ПЕТРОГРАД, 6 марта. — Велики Књаз Алекса захвалио је Цару Вилхелму на изјави сажаљења услед несреће на броду Сисоје Велики.

ПАРИЗ, 6 марта. — Фор је телеграфирао Цару сажаљење за несрећу на Сисоју Великом. Цар му је одговорио.

ТУЛУОН, 6 марта. — Оклопница која је кренула на Крит са батаљоном инфатерије насјела је.

КАНЕА, 6 марта. — Очекује се још проглашење блокаде.

ЦАРИГРАД, 6 марта. — Данас је црногорски агент Бакић предао акредитиве као министар. Султан је послао на дар Књазу Николи ваз од порцелана са сликом Књажевом.

БИОГРАД, 7 марта. — Пуковник Јеврем Велимировић наименован је министром на Цетињу.

БЕЧ, 7 марта. — Аустро угарски брод Себ-нико код Канодије цотопно је једну шкуну грчку пуцу мушницје и хране.

КАНЕА, 7 марта. — Блокада ће сјутра отпочети. Данас ће се односна нотификација предати у Атини и Цариграду. Блокада ће бити општа за све грчке обале.

КАНЕА, 8 марта — Флота грчка јутрос је кренула пут Церига. Јучер је била озбиљна битка код Ретима губитком с обје стране.

АТИНА, 8 марта. — Регимента Престолонаследника укрцала се за Вола. Престолонаследник је држао смотру уз најодушевљеније овације мноштва.

ЛОНДОН, 8 марта. — Сализбери је изјавио, да велесиле настављају политику заштите јевропског права којим се руга држава, која је дужна своје биће јевропском концерту, и која вријеђа међународно право. Дужност је потпомагати јевропску федерацију. Инглеска пеће никад учествовати у поврједи цјелокупности Туреке, без овлашћења ове федерације.

Немилосна смрт, покоси нам на 3. о. мј. у 6 сати из јутра милога сина, доброга брата, шуру и ђевера

Т О М А (Ђира)

у 44. год. живота, коју нашу неизмјерену жалост овијем јављамо нашијем пријатељима и познаницима У овој нашој великој жалости имали смо велике утјехе: Њ. Височанство Књаз и Господар изволио је најмилијостије походити боника, те му благом ријечи олакшати смртне муке, а нама неизлјечиме ране, а Њ. С. Књаз Мирко у пратњи Мин. Војног Г. В. Пламенца, допратио је покојника до вјечне куће. Неизмјерна хвала Њ. Високопреосвештенству Митрополиту, свјештенству, учитељима и учитељицама мјесним, страним заступницима, свој господи чиновницима војеним и грађанским, као грађанству цетињском, Приморцима, Пегушима, Бајицама, Доњокрајцима, Бјелопшима, Добрљанима и Љешњанима, који онако многобројно присуствоваше овој нашој жалости, те тим увеличаше тужни спровод а нама ублажише велику жалост. Вјечита хвала чети цетињској, чији је барјактар био покојник, који у скупу учествоваше спроводу и положише на гроб вијенац, неколицини пријатеља и г. М. Газиводи, као и свим пријатељима и познаницима из унутрашњости и са стране, који нам телеграфски и писмено изјавише своје саучешће у нашој великој жалости.

Хвала нека је г. Д-ру Миљанићу, који непожали труда око нашег доброг Ђира, али у заман, јер га немилосна смрт очекиваше у свом наручју.

Цетиње, 6. Марта 1897.

Ожалошћени:

Отац: Јевто, браћа: Вуко и Илија, сестре: Маре, Стане и Јаница, зет: Ј. Нишер, снаха: Мила и остала родбина.

ОБЈАВА

Кућа Филипа Алек ина Лумовића, двокатница, са кухином и бутигом: налази се у средини ове Вароши, заложена је Друштву Англо-Црногорском. Продаје се на јавном иканду по захтјеву дужитеља за измир дугова. Ко жели исту купити нека се пријави овом суду; кућу ће се потписати попуцноцу највише цијене, 1. маја ове год.

Број 70.

Вирпазар, 26 фебруара 1897.

УПРАВИТЕЉ ВАРОШЕ ВИРА
(2—4) Кап. Милан Поповић.

О Г Л А С И

LUXARDO
MARASCHINO di ZARA
Questo Liquore rinomato
non dovrebbe mancare
a nessuna mensa.

ZADAR (Далмација)
ZADAR (Далмација)

СВИРАЧИ НА ЦИТЕРИ

добивају бадава 2 фила комада за Цитеру, а такођер вазда нови ката-лог, ако пошљу своју тачну адресу господину

J. Neukirchner
Görkau (Böhmen)
(2—3)